

НАШІ ВІТАННЯ

Знову настав березень. Пробуджується природа. Наші душі й серця наповнюються радістю з приходом весни. Прийшло до нас і перше весняне свято — **8 Березня**. Свято наших рідних і близьких жінок. А ще — тих, хто працює поруч і в далеких регіонах. Всі ми разом творимо журнал — провідника державної політики з питань забезпечення безпечних і здорових умов праці, соціального захисту людини праці. У досягненні певних видавничих успіхів значна заслуга жінок, які працюють у системі Держгірпромнагляду, керівників прес-служб теруправлінь — наших постійних авторів Віри Туряниці, Наталії Савельєвої, Тетяни Мордик, Ольги Негребецької, Ольги Касьян, Наталії Чайковської, Світлани Сабанюк, Світлани Гончар, науковців-медиків Діани Тімошиної, Інни Луб'янової, Валентини Шевцової, жінок редакції нашого журналу та багатьох інших. Низький уклін вам за внесок у нашу загальну справу.

Вітаємо вас, любі жінки, зі святом! Зичимо міцного здоров'я, великого жіночого щастя, любові й добробуту. Нехай кожен день вашого життя буде весняним і сонячним, сповненим ніжністю. Нехай вас у цей непростий час не покидає впевненість у завтрашньому дні.

Редакція журналу «Охорона праці»

Редакційна колегія

Яковенко Микола Григорович — головний редактор журналу «Охорона праці»	558-74-11
Гаврилюк Лариса Андріївна — завідувачка редакційного відділу журналу «Охорона праці»	558-36-03
Гержод Юрій Володимирович — директор Департаменту безпеки в галузі Мінтрансв'язу України	461-65-58
Єршов Сергій Олександрович — заступник головного редактора з редакційно-видавничої роботи журналу «Охорона праці»	558-74-18
Кріса Іван Якимович — перший заступник начальника Державного департаменту пожежної безпеки МНС України	289-12-46
Лисюк Микола Олександрович — перший заступник директора Національного науково-дослідного інституту промислової безпеки та охорони праці, канд. техн. наук	440-99-55
Мостовий Володимир Миколайович — заступник директора Департаменту з питань державного регулювання заробітної плати та умов праці Мінпраці України	289-43-21
Осіянов Анатолій Якович — відповідальний секретар, завідувач відділу науково-технічного редагування та зв'язку з громадськістю журналу «Охорона праці»	559-60-63
Суслов Геннадій Михайлович — старший науковий редактор відділу науково-технічного редагування та зв'язку з громадськістю журналу «Охорона праці»	559-97-32
Теличко Костянтин Едуардович — заступник головного редактора журналу «Охорона праці», канд. техн. наук	296-05-69
Цибильник Олексій Владиленич — головний спеціаліст Секретаріату Кабінету Міністрів України, відповідальний секретар Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення	256-72-20
Чернюк Володимир Іванович — заступник директора з наукової роботи Інституту медицини праці АМН України, докт. мед. наук	501-33-51
Якібчук Василь Васильович — керівник управління охорони праці та здоров'я — головний технічний інспектор праці Федерації профспілок України	278-02-51

Редакція журналу

Головний редактор Яковенко Микола Григорович	558-74-11
Заступник головного редактора з редакційно-видавничої роботи Єршов Сергій Олександрович	558-74-18
Заступник головного редактора Теличко Костянтин Едуардович	296-05-69
Відповідальний секретар, завідувач відділу науково-технічного редагування та зв'язку з громадськістю Осіянов Анатолій Якович	559-60-63
Завідувачка редакційного відділу Гаврилюк Лариса Андріївна	558-36-03
Редактори: Даніляк Наталія Яківна Покуса Ольга Карпівна	558-36-03 558-36-03
Власні кореспонденти: по Запорізькій та Черкаській обл. Безугла Надія Іванівна	(056) 729-33-02
по Дніпропетровській та Полтавській обл. Безуглий Леонід Микитович	(056) 729-33-02
по м. Києву, Київській та Житомирській обл. Буділов Михайло Юрійович	(044) 558-74-27
по Сумській, Харківській та Чернігівській обл. Кобець Вадим Володимирович	(057) 397-16-77
по Автономній Республіці Крим, Миколаївській та Херсонській обл. Колесник Сергій Анатолійович	(05163) 9-23-29
по Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській та Львівській обл. Парфенюк Ігор Юрійович	(098) 498-66-72
по Вінницькій, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій та Чернівецькій обл. Сопільняк Василь Іванович	(0382) 55-83-33
по Кіровоградській та Одеській обл. Цвігун Катерина Михайлівна	(048) 748-97-31
по Донецькій та Луганській обл. Щуров Геннадій Леонідович	(062) 304-34-53
Бухгалтерія	559-48-31, 558-74-27
Реклама	296-05-65, 296-82-56
Відділ реалізації та маркетингу	559-19-51
Поліграфічні послуги	559-62-79, 296-05-68

Коротким рядком

ДЕНЬГІН **Анатолій Петрович** розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 січня 2009 р. № 29-р призначений першим заступником Голови Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду.

ДУНАС **Степан Васильович** розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2009 р. № 165-р призначений заступником Голови Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду.

***

При Держгірпромнагляді створено Організаційний комітет з підготовки та проведення в Україні заходів з нагоди Дня охорони праці, який згідно з Указом Президента України від 18.08.2006 р. № 685/2006 відзначається щорічно 28 квітня у Всесвітній день охорони праці. Цього року за рекомендацією МОП, яка також у квітні святкуватиме своє 90-річчя, заходи проводяться під гаслом «Безпечна праця — право кожної людини». Головою Організаційного комітету призначено А. Деньгіна, першого заступника Голови Держгірпромнагляду, співголовою — С. Українця, заступника голови Федерації профспілок України.

ПОСИЛИТИ ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД ТА ВІДОМЧИЙ КОНТРОЛЬ НА ВУГІЛЬНИХ ШАХТАХ

У лютому відбулося засідання колегії Держгірпромнагляду України, на якому розглянуто питання «Про стан промислової безпеки та охорони праці на вугільних підприємствах, де сталися аварії у січні 2009 року».

З доповіддю виступив начальник управління організації державного нагляду у вугільній промисловості С. Крутенко.

Тільки протягом одного місяця спалахи газу метану сталися на чотирьох шахтах. 4 січня 2009 р. на ВП «Шахта імені Ф. Е. Дзержинського» ДП «Дзержинськвугілля» спалах метану стався у відкотному штреку дільниці № 72-1146м. Опіки різного ступеня тяжкості отримали вісім гірників.

7 січня поточного року на шахті-новобудові № 10 «Нововолинська» (роботи веде ВАТ «Трест «Луганськшахтопроходка») під час укладення бетону за опалубку на горизонті 355 м були травмовані внаслідок спалаху метану сім гірників.

На дільниці № 5 ВП «Шахта «Росія» ДП «Селидіввугілля» 19 січня також стався спалах метану, опіки отримали 12 гірників.

27 січня чотири гірники отримали опіки під час спалаху метану у вибої вентиляційної печі № 3 східного крила 5-го горизонту шахти «Давидівська-Західна» ТОВ «Донпромбізнес». Шахта віднесена до II категорії за газом метаном.

У зв'язку з цими аваріями та груповими нещасними випадками наказом Держгірпромнагляду від 27.01.2009 р. № 13 на всіх шахтах вуглевидобувної галузі було введено особливий режим організації державного нагляду. Особливу увагу під час здійснення перевірок було звернено на додержання вимог пилогазового режиму, забезпечення розрахунковою витратою повітря очисних і підготовчих вибоїв, ефективність дегазації, експлуатацію апаратури АГК, вибухобезпечність електроустаткування, здійснення службами ВТБ шахт відомчого контролю за станом провітрювання шахт, очисних і підготовчих виробок, функціонування нарядної системи та системи управління охороною праці. Перевірками були виявлені численні порушення паспортів кріплення очисних та підготовчих виробок, забезпечення їх розрахунковою кількістю повітря.

Тільки за період з 27 січня по 5 лютого інспекторським складом гірничих округів проведено понад 2,1 тис. обстежень на шахтах, у тому числі 597 очисних та 881 прохідницького вибоїв, виявлено понад 14 тис. порушень вимог нормативно-правових актів з охорони праці, 991 працівника шахт притягнуто до адміністративної відповідальності, у тому числі 62 перших керівники.

На вугільних підприємствах, де у січні 2009 р. сталися аварії з груповими нещасними випадками, були проведені позапланові комплексні перевірки стану промислової безпеки та охорони праці.

Під час перевірки на ВП «Шахта імені Ф. Е. Дзержинського» було виявлено 386 порушень правил безпеки та інших нормативно-правових актів з охорони праці, робота підприємства призупинялась. Виявлено низку грубих порушень паспортів виїмкових дільниць, проведення та кріплення підземних виробок. Буріння шпурів у польовому штреку проводилось без промивання водою. Три підготовчі вибої не забезпечувались розрахунковою кількістю повітря. Інженерно-технічні працівники апарату ДП «Дзержинськвугілля» та служб шахти після перевірок гірничих виробок не видають розпоряджень щодо усунення виявлених порушень, не призупиняють ведення робіт з порушеннями правил безпеки.

На шахті № 10 «Нововолинська», що будується, виявлено понад 150 порушень нормативно-правових актів з охорони праці, у 14 випадках заборонялися ведення гірничих робіт та експлуатація машин і механізмів. Закінчився термін дії дозволу на право ведення вибухових робіт, відсутнє свідоцтво на експлуатацію тимчасових дільничних пунктів зберігання вибухових матеріалів. Гірничі майстри дільниці ВТБ не здійснювали контроль за шаровими скупченнями газу метану у виробках. Не належним чином здійснювався відомчий нагляд за безпечним веденням робіт у шахті фахівцями ВАТ «Трест «Луганськшахтопроходка», що призвело до грубих порушень правил безпеки (куріння та користування відкритим вогнем у підземних гірничих виробках).

Позаплановою комплексною перевіркою стану промислової безпеки та охорони праці на ВП «Шахта «Росія» виявлено 356 порушень правил і норм безпечного ведення робіт. Під час перевірки встановлено, що у лаві на комбайні встановлена схема зрошення не заводського виготовлення. Електрообладнання експлуатується з порушеннями — загублені максимальний струмовий захист і апаратура захисту від ураження електричним струмом. Електропідстанція на вентиляційному штреку працювала з грубими порушеннями інструкції з експлуатації.

На шахтах ТОВ «Донпромбізнес» виявлено 249 порушень правил безпеки. Через виявлені порушення призупинялась робота 7 очисних та 4 підготовчих вибоїв. На шахті «Давидівська-Західна» виїмкова дільниця 5-ої східної лави не забезпечена розрахунковою кількістю повітря, вентилятори, які провітрювали підготовчі виробки, працювали на рециркуляцію. Служба охорони праці не укомплектована необхідною кількістю працівників. У 2008 р. 567 працівників не пройшли медичний огляд.

Заслухавши і обговоривши доповідь та виступи керівників шахт, голів експертних комісій та представників теруправління і гірничих округів Держгірпромнагляду, колегія зазначила, що державні гірничотехнічні інспекції, які здійснюють нагляд на вищезазначених вуглевидобувних підприємствах, допускають суттєві недоліки у наглядовій діяльності, що негативно впливає на стан промислової безпеки на піднаглядових підприємствах. Мають місце випадки, коли за наявності значних порушень правил безпеки інспектори не призупиняють ведення робіт, не дають конкретних пропозицій для їх усунення. Не завжди виконуються графіки обстеження очисних і підготовчих вибоїв, конвеєрних ліній, ведення буровибухових робіт. У планах робіт не завжди передбачаються належні заходи і механізм реалізації наказів та рішень Комітету, не завжди перевіряється виконання пропозицій, наданих в актах за результатами комплексних і цільових перевірок, заходів, запропонованих комісіями з розслідування нещасних випадків і аварій.

З метою усунення наявних недоліків в організації та здійсненні державного нагляду на вугільних підприємствах, підвищення його ефективності колегія запропонувала виконати ряд конкретних організаційних заходів.

Наказом по Держгірпромнагляду роботу відокремлених підрозділів «Шахта імені Ф. Е. Дзержинського» та «Шахта «Росія», шахти № 10 «Нововолинська» і ТОВ «Донпромбізнес» щодо додержання вимог Закону «Про охорону праці» та створення безпечних і здорових умов праці на виробництві визнано незадовільною.

Взято до відома, що на засіданні ПДК з охорони праці, промислової, екологічної безпеки і дегазації при колегії Мінвуглепрому аварії, які сталися в січні 2009 р., були пильно розглянуті, розроблено відповідні заходи щодо усунення порушень нормативно-правових актів з промислової безпеки та охорони праці; осіб, винних у порушенні, притягнуто до відповідальності.

Мінвуглепрому України запропоновано:

розглянути відповідність займаній посаді директора ВП «Шахта імені Ф. Е. Дзержинського» ДП «Дзержинськвугілля» В. Д. Герта і директора ВП «Шахта «Росія» ДП «Селідіввугілля» О. В. Шевцова;

зажадати від керівників державних підприємств, самостійних шахт виконання СУОП у повному обсязі, активізації відомчого нагляду, залучення до роботи з організації безпечного ведення гірничих робіт керівників і фахівців усіх рівнів управління виробництвом;

запровадити в галузі систему аналітично-інформаційного забезпечення з оперативним оповіщенням підприємств вугільної промисловості про аварії і нещасні випадки та заходи, що пропонуються комісіями з їх розслідування;

провести повторне вивчення і позачергову перевірку знань працівниками, посадовими особами підприємств вимог системи управління охороною праці та включити до планів роботи служб охорони праці щорічну перевірку знань вимог зазначеної системи.

Попередити керівництво НВО «Механік», що у разі невжиття дієвих заходів щодо покращання стану промислової безпеки на вугільних підприємствах асоціації ВП «Надра Донбасу» Держгірпромнаглядом будуть внесені пропозиції відповідним центральним органам виконавчої влади про позбавлення підприємства ліцензії на ведення гірничих робіт.

Керівництву ТОВ «Донпромбізнес»:

забезпечити виконання заходів, запропонованих комісією зі спеціального розслідування аварії, що сталася 27.01.2009 р. на шахті «Давидівська-Західна», та узгодженої програми розвитку гірничих робіт у повному обсязі і у визначені терміни;

вжити необхідних заходів, що забороняють проносити у підземні виробки приладдя для куріння, алкогольні напої, наркотичні і токсичні речовини;

забезпечити функціонування в повному обсязі системи управління охороною праці та нарядної системи.

Начальники Донецького та Львівського гірничих округів зобов'язані встановити постійний контроль за своєчасним виконанням рішень Комітету і територіальних управлінь. Стан виконання заходів щодо усунення виявлених порушень має бути розглянутий на засіданнях рад теруправління у липні 2009 р.

СТАЛЬ, ГАРТОВАНА НІЖНІСТЮ

У коридорі невеликого одноповерхового приміщення служби охорони праці ВАТ «ІНТЕР-ПАЙП» Нижньодніпровський трубопрокатний завод» просто не можна не помітити виразно написаний на окремому планшети вислів У. Шекспіра: «Обережно діяти ще важливіше, ніж розумно розмірковувати».

Працівники підприємства «по секрету» мені розповіли, що ідея таким чином звернутися до заводчан належить начальнику служби охорони праці Олені Морозовій. І коли почали розміщувати на стінах плакати, викроїли місце і для вислову видатного драматурга. Заходить людина до відділу з того чи іншого приводу — обов'язково прочитає. І поміж категоричного «Так робити не можна!», «Обережно!», «Це — забороняється!» у пам'яті обов'язково відкладеться кілька слів ненав'язливої життєвої мудрості.

Тридцять п'ять років тому керівники третього трубного цеху з перших днів помітили в одній з юних розмітниць уміння нестандартно дивитися на вирішення виробничого завдання. Дівчина виявилася ще й твердого характеру — вступила на вечірнє відділення Дніпропетровського металургійного інституту, і вже через деякий час керівники цеху перевели її на посаду економіста.

І ось одного разу... зайшов до відділу технічний інспектор А. Начинений. Зайшов через якусь дрібничку, а розмова тривала довгенько. Гість так захоплено розповідав про свою роботу, що Олена не витримала і сказала: «Хоч кидай ці папери та йди у техніку безпеки!»

— А чому б і ні? У заводському локомотивному депо є вільна посада. Ну а ми — допоможемо!

Пожартувати — пожартували, а через кілька днів її таки «висватали». Так випадок привів О. Морозову до абсолютно нової справи, оволодівати якою довелося з нуля.

Зараз немає сенсу говорити про труднощі її становлення як інженера з охорони праці. Воно відбулося успішно.

ЛЮДИНА ТА ЇЇ СПРАВА

Величезне і складне металургійне підприємство — не театральне фойє, де чомно вклоняються один одному при зустрічі і роздають компліменти. Твої знання, твердість позиції у виробничих стосунках і з керівниками, і з робітниками не можуть перебувати у фазі постійного компромісу. Інакше ні з кого буде запитувати. В охороні праці це означало б: готуйся до неприємностей, чекай найгіршого.

О. Морозова зуміла зберегти у стосунках на роботі жорсткість позиції як фахівця і людяність, жіночність, коли розмова виходила за площину справи.

Дев'ять років тому їй запропонували очолити службу охорони праці підприємства, яка існує у вигляді цілісного структурного підрозділу — відділу охорони праці. Пропонували ті, з ким кожного дня (можна сказати — десятиліття) об'єднувала робота. Чи ризикували тодішній голова правління відкритого акціонерного товариства Г. Єсаулов та його заступник В. Рудь? Звичайно, ризикували. Сама специфіка металургійного виробництва, на перший погляд, потребує чоловічої присутності на цій посаді. Одна справа — дві-три сотні людей і зовсім інша — більш як вісім тисяч; контролювати окремих виробничий підрозділ чи 28, у тому числі складні та небезпечні сталеплавильне та прокатне виробництва.

Але керівники підприємства не помилилися у головному: О. Морозова не стала відразу ламати традиції відділу, підходи у роботі 12 своїх колег. І у відповідь отримала підтримку таких людей, як інженер з охорони праці О. Коломієць з її величезним фаховим досвідом.

У той час за Нижньодніпровським трубопрокатним заводом від теруправління Держнаглядохоронпраці була закріплена головний державний інспектор Л. Попова. І перша за час керівництва службою охорони праці О. Морозовою планова комплексна перевірка стану охорони праці на підприємстві пройшла спокійно, без внутрішньозаводської лихоманки. Жінки показали зразок співпраці, що згодом стало основою для справжньої дружби.

Проте після тих перших успіхів О. Морозова не перетворилася на сувору хранительку вже перевірених роками підходів до забезпечення належного рівня охорони праці. Модернізація устаткування, удосконалення технологій потребували роботи усєї служби охорони праці на випередження. Передусім самокритично подивилися на стан функціонування системи управління охороною праці. СУОП є ефективною лише тоді, коли у ній задіяні усі — від голови правління ВАТ до робітника. І тільки за чіткої взаємодії кожного можна отримати необхідний результат.

Що взяли зі старої СУОП? Залишили триступінчасту систему адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці, до якого залучені всі — від голови правління акціонерного товариства до майстра. Що це означає для нижньодніпровців? Це щозмінний постійний контроль, чітка позиція щодо дотримання працівниками норм охорони праці. З цією метою переглянули і відпрацювали близько 1800 нормативних актів, взяли під контроль усі процеси, пов'язані з промисловою та техногенною безпекою. Турботою служби охорони праці стали й організації пожежної безпеки, і система сигналізації аварійних ситуацій, цехові і міжцехові газопроводи, кабельні тунелі тощо. Тобто, під контроль взято всі об'єкти підвищеної небезпеки, де може виникнути позаштатна ситуація.

На цьому шляху, поза всяким сумнівом, важливою стала робота з добору кандидатур на посаду інженерів з охорони праці. Хоч у служби є свій «золотий фонд».

Скажімо, І. Лужецька чудово знає специфіку прокатного та трубопрокатного виробництва. Вона — провідний інженер. Прийшла у службу з колесопрокатного цеху, де працювала інженером з охорони праці півтора десятиліття. Зрозуміло, що і на новому місці головним її завданням стало вести прокатне виробництво. Але Ірина пішла далі. І вже у процесі роботи у відділі оволоділа ще й знаннями з трубопрокатного виробництва.

Головним джерелом поповнення служби охорони праці заводу є колективи базових цехів. Р. Онищенко запримітили у трубопрокатному цеху № 4. Тут юнак починав слюсарем з ремонту кранового обладнання, одночасно навчався. І. Луцейн працювала в колесопрокатному цеху. Кандидатури обговорювалися на рівні головного інженера Г. Польського. Але і після цього кожного з претендентів чекав ще тримісячний випробувальний термін. Протягом такого часу перевіряються не лише ділові якості молодих фахівців, а й проводиться відповідна робота щодо розширення кола їх обов'язків. І нічого дивного у тому немає, що Р. Онищенко оволодів питаннями функціонування газового господарства, має необхідні знання зі сталеплавильного виробництва. Це складно. Чого варте знання специфіки фасонно-ливарного цеху, ремонту металургійних печей!

І. Луцейн відзначається чудовими організаторськими здібностями. Коло її обов'язків — проведення вступного інструктажу, робота методичного кабінету, консультації, організація семінарів, фотографування на робочих місцях, презентації. Після закінчення металургійного університету вона отримала на заводі роботу, пов'язану з електробезпекою. Але перехід до служби охорони праці змусив ще й активно вивчати англійську мову.

Я зрозумів так, що О. Морозова бачить у молодих інженерах не лише своїх підопічних та учнів, а й людей, які через певний час зможуть очолити служби охорони праці і відкрити нові перспективи їх роботи. Бо тих, на кого не розраховують, не вносять до заводського резерву кадрів.

Сьогодні ВАТ «ІНТЕРПАЙП» Нижньодніпровський трубопрокатний завод» посідає провідні позиції у державі з виробництва труб. Але не тільки цим відоме підприємство. Воно є визнаним світовим лідером з виробництва залізничних коліс. І керівники корпорації не мають наміру послаблювати ці позиції. Відразу за парком підприємства високими темпами будується сучасний потужний завод електросталі. У його спорудженні бере участь велика група керівників і спеціалістів трубопрокатного. Але відпустивши фахівців, не стала слабшою жодна виробнича дільниця заводу. Не втратила позицій

і служба охорони праці. Це результат чіткої, системної роботи на всіх напрямках. У територіальній Держгірпромнагляду по Дніпропетровській області розповіли про такий випадок. Коли керівник Нижньодніпровського трубопрокатного Г. Єсаулов отримав призначення на ще не існуючий завод електросталі, новим головою правління ВАТ став А. Коротков. Під час однієї з перших з ним розмов на виробничі теми О. Морозова не бідкалася про проблеми очолюваної нею служби, не просила додаткового фінансування і т.д., а повідомила Андрію Миколайовичу, що він мусить пройти в установленому порядку навчання з охорони праці. І А. Коротков поїхав до Києва, де разом з групою керівників великих підрозділів та управлінь підприємства пройшов навчання у Головному навчально-методичному центрі Національного науково-дослідного інституту промислової безпеки та охорони праці. А повернувшись до Дніпропетровська, ініціював на 2008 р. амбітні плани, пов'язані з покращенням умов праці нижньодніпровців. Згідно з комплексним планом, минулого року витрати на охорону праці становили близько 24 млн. грн., або це ті ж 0,5% від суми реалізованої продукції. Іншими словами, було виконано понад 100 заходів, серед яких — придбання та встановлення семи промислових кондиціонерів на дільницях гарячого прокату колесопрокатного, четвертого і

п'ятого трубопрокатних цехів, закупівля вітамінів та медпрепаратів для робітників гарячих цехів та тих, хто ремонтує мартенівські печі. Крім того, завезли 200 напівкорсетів для фіксування положення хребта, продовжено впровадження системи менеджменту промислової безпеки та охорони праці. Протягом минулого року встановлено більш як 40 побутових кондиціонерів у робочих кабінетах, виробничих приміщеннях та здоров'я пунктах.

Час визначає складні завдання гнучкого реагування на ті чи інші виклики, ситуації, оперативної організації виробничих процесів за нових режимів роботи. Тут дуже важливо знати, як діють сусіди, служби охорони праці інших підприємств. Тому не поцуралася О. Морозова побувати на Новомосковському трубному заводі, зустрітися з колегою — В. Мойсеєнком і обговорити питання зміни структури очолюваного нею підрозділу, оскільки у відділі охорони праці новомосковців уже був запроваджений технічний нагляд. Цю модель задіяли у себе і нижньодніпровці. У свою чергу ВАТ «ІНТЕРПАЙП» Нижньодніпровський трубопрокатний завод» кілька разів приймав на своїй території представників інших підприємств, компаній, коли обговорювали проект оптимізації виробництва.

О. Морозова постійно орієнтує підлеглих, намагається дивитися наперед. Інакше просто не можна. Наприкінці 2008 р., у грудні, на підприємстві стала до ладу нова лінія повнопрофільної обробки коліс. Це вже другий стратегічний інвестиційний проект, реалізований протягом 12 місяців у колесопрокатному цеху. Нова лінія разом з дільницею неруйнівного контролю та комплектації механічно оброблених коліс на експорт є унікальним комплексом, аналогів якому немає у світі. І в першому, і в другому випадках служба охорони праці дуже ґрунтовно вивчала проектну документацію. Це робили до того, як починалися роботи з модернізації виробництва і усувалися найменші загрози життю і здоров'ю прокатників. І якщо у цьому цеху у 2008 р. рівень виробничого травматизму порівняно з 2007 р. знизився удвічі, це означає, що служба охорони праці надійно тримає руку на пульсі виробничого процесу. До речі, останні п'ять років на заводі зберігається тенденція до зниження рівня і виробничого травматизму, і коефіцієнту його тяжкості.

Зараз досить часто можна почути про втрату на великих підприємствах наступності поколінь, родинних династій. Останнє не стосується сім'ї О. Морозової. Чоловік Владислав пов'язав з Нижньодніпровським трубопркатним усе життя, син Геннадій теж став заводчанином, працює підручним сталевара. Поки що не вилася до ко-

лективу донька Наталя. Але з поважних причин: народила на величезну радість молодій бабусі внучку Єву. Це маленьке диво доповнює ту родинну ідилію, створенню якої Олена Миколаївна приділяє, власне, більшість часу, що залишається після всіх виробничих справ. Намагається так використати вільні від заводських клопотів хвилини, аби вдома було затишно, а на кухні пахло борщем, печенюю і пиріжками, прочитати 5—10 сторінок жіночого роману. Адже жіночність завжди асоціюється з ніжністю, навіть тоді, коли гартується сталь!

Леонід БЕЗУГЛИЙ,
наш власкор

На знімках:

Людмила Попова (праворуч),
начальник Дніпропетровської державної
інспекції у металургії та машинобудуванні,
та Олена Морозова (у центрі), начальник служби
охорони праці ВАТ «ІНТЕРПАЙП» Нижньодніпровський
трубопркатний завод», з колегами по роботі під час
перевірки стану безпеки праці;
головний інженер товариства Г. Польський (праворуч)
підбиває підсумки навчання з пожежної безпеки;
продукція колесопрокатного цеху.

Фото з архівів підприємства

ПОВІДОМЛЯЮТЬ ВЛАСКОРИ

РЕЦЕП ЗАВОЮВАННЯ УСПІХУ

Серед підприємств і організацій Сумської області, які брали участь у місячнику, присвяченому 50-річчю Держгірпромнагляду, Почесними грамотами теруправління Держгірпромнагляду по Сумській області нагороджено трудовий колектив і службу охорони праці ВАТ «Сумська кондитерська фабрика». Про складові успіху в роботі виробників солодкої продукції розповідає наш власний кореспондент Вадим КОБЕЦЬ.

ВАТ «Сумська кондитерська фабрика» — підприємство відносно невелике. Сьогодні тут зайнято трохи більше ста працівників. Кондитерське виробництво введено в експлуатацію в 1975 р., говорить головний інженер фабрики, кондитер з 28-річним стажем І. Лоза. Відразу ж після закінчення Київського технологічного інституту харчової промисловості вона прийшла працювати на фабрику. І жодного разу не виникла думка змінити професію чи місце роботи. Пройшовши сходинки кар'єрного зростання, вона і сьогодні береже найцінніше, що є на підприємстві, — перевірені десятиріччями класичні рецепти виготовлення різних видів вафельної продукції, мармеладів і

зефірів. Саме в них, вважає Ірина Петрівна, запорука визнання солодкої продукції, що випускає підприємство, впевненість у його стабільному майбутньому. І для цього, безумовно, є вагомі підстави.

Уся продукція під торговою маркою фабрики виготовляється винятково з натуральної, вітчизняної, екологічно чистої сировини, без застосування будь-яких хімічних добавок, шкідливих для людського організму. Тому більша частина продукції, яку випускає фабрика, у торгову мережу і не доходить, оскільки поставляється прямо в дитячі садки і школи обласного центру. Керівники цих закладів добре розуміють, що виготовлена з натуральної сировини, за

перевіреніми, з радянських ще часів рецептами, солодка продукція може засвоюватися не тільки без шкоди, але й з користю для незміцнілого дитячого організму.

З чого, наприклад, складається звичайний зефір? У продукції Сумської кондитерської фабрики — на 30% з натурального яблучного пюре, яке вони самі ж готують із зібраних своїми ж співробітниками яблук сорту «Антонівка». Тільки цей сорт яблук містить передбачену технологією виробництва кількість пектинів і желутворювальних речовин. Інакше кажучи, все, що виготовлено за іншими технологіями, фактично не є зефіром. Так само і з мармеладом. Всі екстракти й витяжки з різних фруктів

повинні вироблятися тільки шляхом природного вичавлювання, тобто за допомогою певних технологій, які сьогодні мало застосовує у кондитерському виробництві. Адже набагато дешевше та простіше підсилити смакові характеристики зефірів чи мармеладів різними хімічними ароматизаторами.

Сумські кондитери, які дбають про свій імідж, навіть не думають за допомогою подібних технологій «модернізувати» своє виробництво. За твердженням в. о. голови правління товариства Л. Самойленко, продукція, що випускається тут, буде й надалі відповідати найвищим екологічним вимогам, оскільки саме за цим майбутнє всієї харчової промисловості.

Зрозуміло, що весь асортимент продукції (а тільки вафельних виробів тут — більш як тридцять найменувань) має виготовлятися в ідеальній чистоті та порядку цехах, де панує сприятлива, позитивна атмосфера. Її створюють працюючі на фабриці жінки, які відповідально та з любов'ю ставляться до виконання своїх трудових обов'язків.

Сприяти злагодженій роботі трудового колективу покликана і служба охорони праці підприємства, яку очолює О. Гончаренко. Раніше Олексій Панасович працював державним інспектором у теруправлінні Держнаглядохоронпраці по Сумській області, особисто курирував безпеку праці на кондитерській фабриці. Кому ж, як не йому, знати тут вузькі місця, що потребують постійної уваги і турботи.

На підприємстві ефективно функціонує СУОП. Одним з її наріжних каменів є триступінчаста система адміністративно-громадського контролю за станом охорони праці. Щомісяця підсумки першого та другого ступеня розглядаються на засіданні комісії на чолі з головним інженером.

У виробничих підрозділах фабрики справно оформляються наряди-

допуски на виконання робіт підвищеної небезпеки, провадяться випробування та перевірки технологічного устаткування, машин і механізмів.

Багато уваги начальник служби охорони праці приділяє питанням навчання та перевірки знань з питань охорони праці. З усіма новоприйнятими працівниками проводиться детальний вступний інструктаж, після якого видається розпорядження за підписом головного інженера та начальника служби про проходження стажування. Залежно від характеру виконуваних робіт воно триває від двох до чотирнадцяти змін. Усі ці моменти обов'язково фіксуються у спеціальних журналах із зазначенням посадових осіб, відповідальних як за рівень теоретичних знань, так і за якість практичного застосування безпечних методів праці. У кабінеті охорони праці зібрано 86 інструкцій з охорони праці — за видами робіт і за професіями працюючих. Усі вони, як і журнали реєстрації інструктажів, видані начальником цехів і є на робочих місцях.

Комусь може здатися, що говорити про серйозні виробничі ризики на кондитерській фабриці немає особливої потреби — мовляв, не в гарячому ж цеху працюють люди. З цим категорично не згодний О. Гончаренко. На підприємстві експлуатуються більш як 100 одиниць устаткування, машин і механізмів. Серед них: 2 газові печі, 3 опалювальні котли, 10 посудин, що працюють під тиском, вантажопідйомні механізми. Усьому цьому устаткуванню необхідно приділяти підвищену увагу, так само як і рівню знань персоналу, який його обслуговує. Усі працюючі на фабриці перебувають під постійним контролем начальника служби охорони праці, який не визнає ніяких

«забув», «не догледів». З порушниками у нього гранично принципова й жорстка розмова!

Трохи по-іншому доводиться спілкуватися з робітницями, які працюють на машинах для випікання вафельних листів, а також машиністами тістомісильних машин. Щодня перед початком зміни безпосередні керівники проводять п'ятихвилинки, під час яких нагадується про необхідність виконання вимог безпеки. Олексію Панасовичу вдалося добитися того, що без перевірки справності заслінок, засувок, шибєрів у бункерах-дозаторах тістомісильних машин ніхто не намагається їх вмикати. Перевіряють робітниці також справність кришок оглядових лючків, дозаторів, наявність і справність захисного заземлення, освітленості та вентиляції.

Майстри, які безпосередньо керують виробничими процесами, суворо стежать, щоб проби тіста проводилися тільки після вимкнення машин.

Усе це не надмірна опіка працюючих, вважає О. Гончаренко, а вимоги елементарного дотримання правил безпеки. З ним цілком згодна і головний інженер І. Лоза, яка також упевнена, що ніяких потурань у справі охорони праці бути не може. Нікому.

Таке ставлення, безумовно, не може не дати позитивних результатів. Впродовж останніх років на кондитерській фабриці не було випадків виробничого травматизму. Адміністрація підприємства має намір і надалі удосконалювати роботу, спрямовану на покращання умов, підвищення безпеки праці.

Що ж, так тримати! Вітаємо жінок, які працюють у трудовому колективі ВАТ «Сумська кондитерська фабрика», з Міжнародним жіночим днем! Бажаємо їм успіхів у праці та особистому житті, щастя, здоров'я і благополуччя.

На знімках:

в. о. голови правління
ВАТ «Сумська кондитерська фабрика»
Л. Самойленко (ліворуч)
і головний інженер І. Лоза;
керівник служби охорони праці
О. Гончаренко (праворуч)
і бригадир вафельного цеху,
уповноважений з охорони праці
колективу Н. Коляда.

Фото автора

ОБ'ЄКТИВНІСТЬ — ПЕРШ ЗА ВСЕ

Досить часто нещасний випадок на виробництві ділить життя потерпілого, членів його родини, керівника підприємства та інших відповідальних за стан охорони праці осіб на два періоди — до і після нього. Про особливості розслідування нещасних випадків на виробництві нашому власному кореспондентові Сергію КОЛЕСНИКУ розповіла начальник Кримської державної інспекції промислової безпеки та охорони праці в металургії, машинобудуванні, на транспорті, у зв'язку та енергетиці Н. Валєєва.

— Розслідування нещасних випадків — відповідальна процедура, від результатів якої нерідко залежать долі людей та їхніх сімей. Що Ви вважаєте головним і чого вимагаєте від своїх підлеглих перед тим, як зробити висновки про результати розслідування?

— Впродовж 14 років роботи у системі нагляду за охороною праці вимагаю від інспекторів розглядати розслідування нещасних випадків не як короткочасну подію, а шукати їх причини з моменту, коли працівника було прийнято на роботу. Хто і як проводив інструктажі, навчання, перевірку знань, які умови було створено на робочому місці тощо, навіть якщо там наявні технічні причини травмування. Психологія безпеки праці передбачає, що кожен нещасний випадок можна розглянути у взаємодії трьох складових: неадекватна поведінка — небезпечна ситуація — нещасний випадок. Тож кожен нещасний випадок необхідно розглядати не поверхово, а з коріння. Тоді навіть причини таких травм, які отримують, як-то кажуть, «на рівному місці» і через необережність потерпілого (згідно з актом розслідування), виглядають інакше. З'ясується, що це «рівне місце» не посипалося за необхідності піском, ніхто не складав акт технічного стану території, взагалі не було визначено власника території, та інші обставини. Вважаю головним правилом — до будь-якого питання підходити як Шерлок Холмс, не залишаючи без уваги навіть незначних дрібниць.

— У деяких регіонах України відносини підрозділів Держгірпромнагляду і Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань не можна назвати дружніми. Як підходять до спільних питань розслідування нещасних випадків ці установи у Криму?

— Особливих нарікань і неузгодженостей з управлінням виконавчої дирекції Фонду в АР Крим не виникає, чого, на жаль, не скажеш про співпрацю з управлінням Фонду у м. Севастополі. Часто непорозуміння виникають у разі визначення кваліфікації нещасного випадку. Страхові експерти з охорони праці Фонду, в разі незгоди, відмовляються підписувати акти розслідування і пода-

ють викладені письмово свої окремі думки, хоча в п. 13 Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві чітко визначено, що акти за формами Н-5, Н-1, НПВ мають бути підписані головою і всіма членами комісії, а окремі думки у письмовій формі додаються до актів і є їх невід'ємною частиною.

Страхові експерти Фонду у м. Севастополі, згідно з відповідним наказом по дирекції, беруть участь у розслідуваннях усіх нещасних випадків, хоча згідно з п. 11 вищезазначеного Порядку представник робочого органу Фонду за місцезорозташування підприємства включається обов'язково до складу комісії тільки у разі настання нещасного випадку з тяжкими наслідками.

Якщо ж врахувати, що за квартал у м. Севастополі може трапитись до сотні нещасних випадків на виробництві, то чи може одна людина об'єктивно розслідувати випадок? Звичайно ж, ні. А потім, коли виникає необхідність повторного розслідування, з'являються проблеми: чи то робочий орган Фонду вже звітував про нещасний випадок, чи то просто посадова особа не хоче змінювати свою власну думку. Тому іноді доводиться звертатись до вищих органів Фонду, але невирішених питань немає.

— Переважна більшість нещасних випадків трапляється з організаційних причин, і недопущення посадовою особою надалі порушень нормативно-правових актів з охорони праці багато в чому залежить від того, яке покарання вона понесе за скоєння порушення.

— Адміністративне покарання по-різному діє на порушників. Для одного керівника навіть штраф на невелику суму є великим покаранням, бо йому соромно дивитись в очі своїм підлеглим, яких, через невиконання своїх посадових обов'язків, він наражав на небезпеку. Але здебільшого штрафи на 85—170 грн. — це дрібниця у порівнянні з отриманими мільйонними прибутками. Сплатити штраф значно дешевше, ніж забезпечити виконання ст. 13 Закону «Про охорону праці». Деякі керівники намагаються оскаржити постанову про правопо-

рушення в прокуратурі, представники якої заявляють, що порушення статті не розкриває суті злочину, оскільки відповідальність за порушення вимог безпеки у підрозділах підприємства несуть підлеглі керівника, а відсутність контролю з його боку важко визнати злочином.

Адміністративний кодекс необхідно удосконалювати. А стосовно кримінальної відповідальності, то тут також не відчувається, що безвідповідальні керівники, з вини яких потерпіли люди, особливо переймаються. Здебільшого винні уникають покарання: їх або бере на поруки колектив, або вони підпадають під амністію.

Та є випадки, коли суди приймають жорсткі, але справедливі рішення. Пам'ятаю, у 2007 р. з вини майстра ВАТ «Крименерго» було важко травмовано робітника. Суд, розглянувши справу і врахувавши пенсійний вік майстра, призначив умовне покарання, передав винного на поруки колективу, але висунув умову: в разі повторного порушення його буде позбавлено волі на термін до 7 років і зобов'язано відраховувати кошти на утримання неповнолітньої дитини потерпілого робітника. Зрозуміло, що після такого покарання майстер кілька разів подумає, перш ніж допускати до роботи своїх підлеглих з порушенням законодавства чи проявити бездіяльність у питаннях охорони праці.

— Наталіє Віталіївно, на якому питанні, на Вашу думку, потрібно загострити увагу, щоб розслідування нещасних випадків було об'єктивнішим і справедливим?

— Значна частина смертельних нещасних випадків, які за результатами розслідування визнані не пов'язаними з виробництвом,— це природна смерть працівників на виробництві. Але, як я сказала раніше, нещасні випадки не завжди розглядаються як слід. Ніхто не хоче відповісти, чому у людини стався серцевий напад або інше захворювання, що призвело до раптової смерті. А може, тут мав місце вплив шкідливих чи небезпечних факторів виробництва?

Часто з'ясовується, що люди працюють без проходження медичних оглядів, і коли, згідно з п. 17 Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків..., комісія звертається до медичної установи, з'ясовується, що люди на роками не відвідувала лікарів, а отже, надати довідку про причину смерті і визначити, чи була ця робота протипоказана людині, неможливо. Для отримання необхідної довідки доводиться звертатись до Міністерства охорони здоров'я АР Крим, яке, в свою чергу, переадресовує звернення до обласної лікарні, токсикологічних відділень, відділень судово-медичної експертизи та ін., від яких отримуємо хоча б якісь висновки. Тому й постають питання, чому не здійснюється належний контроль за проходженням і якістю медоглядів, чому за це не відповідають лікарі-профпатологи, працівники СЕС, інші відповідальні особи?

— Стан виробничого травматизму на підприємстві залежить також від результатів перевірок інспекторами очолюваної Вами інспекції. Як доводиться працювати після прийняття Закону «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської

діяльності» і чи змінилося ставлення керівників підприємств до питань охорони праці?

— На мій погляд, з прийняттям цього Закону досягнуто лише одне — створено можливість за 10 днів до перевірки приховати порушення. Хто відповідає за те, що нещасний випадок стався під час експлуатації несправного обладнання, яке на час перевірки було законсервоване чи не експлуатувалося або його зовсім не було на виробничих територіях? І таких випадків чимало. А представник прокуратури потім запитує: «Чому не було усунуто порушення під час перевірки?»

Робота інспекторів не може бути чітко спланованою, необхідність розслідування аварій, нещасних випадків, перевірок за завданням Держгірпромнагляду та інша робота примушують переносити терміни перевірок. А це часто призводить до того, що перевірки взагалі не здійснюються, графіки перевірок виконуються на 40—50%. Тоді знову доводиться пояснювати причини порушення цих графіків. Треба зазначити, що останнім часом більшість роботодавців до питань охорони праці стали ставитись серйозніше і самі звертаються до інспекції з проханням провести перевірку. Адже за її результатами з'ясовується, яку він несе відповідальність за порушення нормативних актів з охорони праці, що треба вимагати від своїх підлеглих, як забезпечити безпечне ведення робіт тощо.

— На завершення нашої розмови що приємного Ви можете розповісти нашим читачам?

— Приємно усвідомлювати, що останнім часом значно збільшилась кількість звернень громадян з питань охорони праці. Це не говорить про те, що збільшилась кількість порушень законодавства у галузі охорони праці. Навпаки, помітно покращилася дисципліна, особливо на тих підприємствах, де керівники розуміють важливість цієї справи. Частіше звертатись до інспекції з проханням вирішити ті чи інші питання люди почали тому, що зрозуміли — це така державна установа, яка в змозі вирішити наболілі проблеми, причому у встановлені Законом «Про звернення громадян» терміни.

Ось свіжий приклад. До інспекції надійшла скарга від жителя м. Керчі, якого під час виконання трудових обов'язків на посаді контролера було побито, і комісія підприємства, яка розслідувала нещасний випадок, визнала його не пов'язаним з виробництвом. Після розгляду звернення спільно з органами прокуратури дії керівництва підприємства, членів комісії з розслідування було визнано неправомірними, організовано повторне розслідування. Справедливість перемогла. Задоволені наданою допомогою люди висловлюють подяку через місцеві ЗМІ, надсилають листи до теруправління. Дуже приємно відчувати, що твої знання, робота приносять користь людям, які того заслуговують.

*На знімку:
начальник Кримської державної інспекції
промислової безпеки та охорони праці
у металургії, машинобудуванні, на транспорті,
у зв'язку та енергетиці Н. Валєєва.*

АВТОРИТЕТ, ДОСЯГНУТИЙ ВИМОГЛИВІСТЮ І ПРАЦЕЮ

Мало хто з нас чітко уявляв у шкільні роки своє життєве покликання, професію та пов'язані з нею досягнення або розчарування. Звичайна сімнадцятирічна дівчина з харківського передмістя Наталія Єременко також не могла передбачити, що саме перші кроки в трудовій біографії назавжди пов'яжуть її життя з органами Держгіртехнагляду.

А починалося все ще в 1977 р., коли худенька вчорашня школярка прийшла працювати в один із підрозділів «Харківміськгазу» простим контролером газового господарства. Трохи пізніше наполеглива дівчина вступила на вечірнє відділення одного з харківських технічних вищих навчальних закладів, який успішно закінчила в 1982 р. Відразу ж після одержання диплома про вищу освіту Н. Єременко починає працювати інспектором у Харківській газотехнічній інспекції.

Працюючи спочатку контролером, а потім і майстром у «Харківміськгазі», навчаючись паралельно на вечірньому відділенні в інституті, Наталія Олександрівна встигла добре зарекомендувати себе не тільки як грамотний і відповідальний працівник газового господарства, але й як енергійний і принциповий громадський працівник — позаштатний газотехнічний інспектор.

Згадуючи минуле, Н. Єременко з теплотою говорить про своїх наставників: колишніх начальників Харківської газотехнічної інспекції А. Любченко, В. Демиденка. Вони завжди допомагали їй не тільки долати труднощі, пов'язані з освоєнням професії, але й виявляли чуйність і розуміння, адже від виконання обов'язків турботливої дружини та матері двох синів, якою стала згодом молодий інспектор, Наталію Олександрівну ніхто не звільняв.

Зараз, говорить Наталія Олександрівна, працювати стало складніше: адже за часів Держгіртехнагляду інспектор контролював тільки технічний стан устаткування. Сьогодні ж йому доводиться вирішувати всі численні проблеми охорони праці, які іноді дуже важко вирішити. А їх, на жаль, не стає менше. Наприклад,

якщо раніше у харківському регіоні прокладанням газових мереж, встановленням і монтажем газового устаткування на них займалися три-чотири спеціалізовані організації, то тепер їх налічуються сотні...

Нині тільки одних підконтрольних підприємств у Наталії Олександрівни

Начальник служби охорони праці ВАТ «Харківміськгаз» О. Ребенко, державний інспектор Харківської державної інспекції промислової безпеки та охорони праці в нафтогазовому комплексі і хімічній промисловості Н. Єременко, заступник генерального директора ВАТ «Харківміськгаз» М. Мордовенко (зліва направо).

понад 1200, що набагато більше, ніж на початку її трудової біографії у Держгіртехнагляді. Адже величезні кроки зроблено на шляху газифікації в регіоні та країні. Зрозуміло, що більшість працівників закріплені за нею підприємств — це газотехнічний персонал, який здійснює експлуатацію та обслуговування газових мереж, складного газового устаткування.

І все ж таки основну увагу Н. Єременко, як і раніше, приділяє добре знайомим їй ВАТ «Харківміськгаз» і ВАТ «Харківгаз», що працюють у тісному контакті з постачальниками блакитного палива великим монтажно-організаціям.

Про те, до яких трагічних наслідків може призвести порушення вимог охорони праці в газовому господарстві знають, зобов'язані знати після резонансних вибухів житлових будин-

ків у Дніпропетровську і Євпаторії всі хоч якоюсь мірою освічені громадяни. Що вже тут про відповідальних посадових осіб говорити!? Тим часом різних порушень у питаннях безпечної експлуатації газового господарства, опалювального устаткування та приладів газової автоматики, особливо з боку різних дрібних споживачів газу, було й залишається хоч відбавляй. Більш як 460 підприємств і об'єктів відвідала з перевірками протягом 2008 р. Н. Єременко. І практично на кожному нею було виявлено різні порушення. А всього — майже півтори тисячі порушень!

Усі порушення діючих нормативно-правових актів, що створювали безпосередню загрозу подальшій експлуатації газового устаткування, життя і здоров'ю не тільки обслуговуючого персоналу, а й простих громадян, було усунуто власниками у запропоновані вимогливим інспектором терміни. За результатами проведених протягом 2008 р. перевірок роботи 168 об'єктів і одиниць газового устаткування було заборонено й опломбовано, за допущені грубі порушення оштрафовано 72 посадових осіб і працівників газового господарства, у тому числі — 13 перших керівників підприємств.

Ніяких особливих професійних прийомів під час перевірки підприємств або піднаглядових об'єктів у Наталії Олександрівни немає. Вона просто дуже уважно вивчає, яким чином адміністрація підприємства проводить організаційну роботу з питань охорони праці. Ретельно співставляє записи в різних журналах з фактичним станом справ. Для виявлення технічних порушень, що менше впадають в очі, не можна обійтися без співставлення даних технічних

умов і технічних проектів з даними держперевірок газового устаткування, обмуровування котлів тощо. Від пильного ока інспектора нічого не можна приховати. Вимагає й від постачальників й від споживачів блакитного палива суворого додержання чинного законодавства про охорону праці. Та й не вміє працювати Н. Єременко по-іншому. І в цьому автор статті переконався особисто, відвідавши одне з великих газопостачальних підприємств регіону — ВАТ «Харківміськгаз», яке вона курирує.

Заступник генерального директора підприємства М. Мордовенко відразу дав зрозуміти, що вся повсякденна працезахоронна робота в колективі міських газопостачальників (а це близько 2,2 тис. осіб) будується на принципах взаєморозуміння та співробітництва з державною інспекцією, де працює Наталія Олександрівна.

Якщо врахувати, що на обслуговуванні ВАТ «Харківгаз» перебуває понад 8 тис. км газопроводів, близько 2,4 тис. газорегуляторних пунктів, 3,2 тис. км внутрішньобудинкових газопроводів, то вкрай важливо знайти такі точки зіткнення інтересів і завдань виконавців робіт і представників державних наглядових органів, щоб вони з урахуванням фінансових можливостей конкретного підприємства давали найбільший ефект у справі підвищення безпеки виробництва, суворого додержання вимог охорони праці. Саме такі підходи є характерними для роботи Н. Єременко, вважає М. Мордовенко.

З 2002 р. в ВАТ «Харківміськгаз» функціонує СУОП. У її основу, пояснює начальник служби охорони праці підприємства О. Ребенко, закладено принципи: «плануй — дій — контролюй — аналізуй — удосконалюй». Відповідно до них у ВАТ впродовж останніх років було переглянуто всі внутрішні нормативні акти, що регламентують діяльність підприємства. Зокрема, в 2006 р. перепрацьовано інструкції з охорони праці та пожежної безпеки на всі професії й види робіт (усього 160 інструкцій). Наказом генерального директора в кожному з підрозділів призначено відповідальних осіб з питань охорони праці. Це суттєво підвищило пер-

сональну відповідальність керівників за стан охорони праці та організацію роботи щодо управління охороною праці.

Діюча на підприємстві 4-ступінчаста система оперативного контролю дає змогу здійснювати постійний дієвий моніторинг за додержанням ви-

О. Ребенко (праворуч) і Н. Єременко в навчальному класі перед початком екзамену.

мог безпечної експлуатації систем газопостачання, у цілому за станом охорони праці — як з боку керівництва структурних підрозділів, так і з боку головних фахівців підприємства.

Н. Єременко перевіряє рівень практичних навичок безпечної роботи в ГРП у слюсаря аварійно-відбудовних робіт Є. Соломинка.

Усі питання, що стосуються запобігання виробничому травматизму і травматизму в побуті, систематично розглядаються на розширених нарадах і технічних радах підприємства за участі його першого керівника.

Для якісної підготовки та атестації працюючого персоналу у ВАТ «Хар-

ківміськгаз» створено добру матеріально-технічну базу: кабінет охорони праці, кабінет загальнотехнічних і спеціальних дисциплін, кабінет спеціальних технологій щодо захисту підземних газопроводів від корозії; навчальні майстерні, лабораторію зважування для професійно-практичної підготовки електрогазоварників, сервісний центр з ремонту і повірки газових лічильників тощо.

Є на підприємстві і чудово обладнаний навчально-тренувальний полігон, що являє собою діючу систему газопостачання населеного пункту. Проведення навчальних тренувань на ньому дає змогу відпрацьовувати всі практичні аварійні ситуації з виявлення та усунення витоків газу, якісно навчати газотехнічний персонал безпечних методів праці. Підготовку й атестацію кадрів на підприємстві здійснюють фахівці найвищого рівня, кабінети і навчальні класи обладнано найсучаснішими засобами навчання та наочної агітації.

Щороку тільки у своєму УКП проходять навчання та перевірку знань з питань охорони праці близько 1300 працівників підприємства. Ще близько 300 його працівників проходять обов'язкове навчання та перевірку знань з питань охорони праці в спеціалізованих навчальних закладах.

І все ж таки, яким би не був високим рівень отриманих працівниками знань, від проведення дієвого контролю за виконанням робіт не варто відмовлятися, упевнена Н. Єременко. З нею згодна і начальник служби охорони праці ВАТ «Харківміськгаз» О. Ребенко.

Службою охорони праці підприємства в 2008 р. проведено близько сотні перевірок, 72 з них — цільові, 25 — комплексні. За підсумками перевірок працівниками служби складено 19 актів на усунення виявлених порушень, 57 посадових осіб і робітників підприємства було депремійовано, 12 посадовим особам оголошено догани.

Н. Єременко та О. Ребенко постійно стежать за виконанням комплексних заходів розділу «Охорона праці» колективного договору, за тим, щоб усі працівники вчасно проходили медичні огляди, були забезпечені передбаченими спецодягом,

спецвзуттям й іншими ЗІЗ. Усе це, безумовно, чітко виконується на підприємстві, що не дивно. Загальна сума витрат на охорону праці тут з року в рік збільшується і перевищила в 2008 р. 1,5 млн. грн.

Аналізуючи на прикладі ВАТ «Харківміськгаз» роботу, яку виконує Н. Єременко та служба охорони праці підприємства (впродовж кіль-

кох останніх років на підприємстві не було випадків виробничого травматизму), не можна не перейнятися почуттям поваги до цих наполегливих жінок. Яким, як бачимо, навіть контроль за додержанням винятково суворих вимог безпеки в газовому господарстві цілком під силу.

Хочеться побажати Наталії Олександрівні, всім жінкам, зайнятим у

газовому господарстві, подальших успіхів у їхній такій непростій, але необхідній та важливій роботі, а також щастя і благополуччя в особистому житті!

Вадим КОБЕЦЬ,
наш власкор

Фото автора

Не відкрию Америку, коли скажу, що робота спеціаліста з охорони праці — це зазвичай буденність, без якої, однак, годі сподіватися на стабільну безпеку виробництва. Це вже потім, як закономірність, — обжинки, духмяний коровай і весела пісня.

Що у нашій роботі важить насамперед? Матеріальне підкріплення працезохоронних заходів. Тут треба підкреслити, що на ці цілі керівництво нашого СТОВ «Дніпро», що в Черкаській області, виділяє щороку понад 0,5% від суми реалізованої продукції. Тому вже кілька років поспіль усі трактори господарства обладнані електростартерним запуском двигуна з кабіни. Виробничі будівлі та споруди паспортизовані. Досліджені умови праці майже на усіх робочих місцях. Працівники забезпечені засобами індивідуального захисту, а ті, які зайняті на роботах підвищеної небезпеки, проходять усі належні медичні огляди. Порядку сприяє й те, що на підприємстві практично немає плінності кадрів. Отже, люди знають свої обов'язки, зокрема з охорони праці, і в основному виконують їх.

Що стосується передбаченої нормативними актами документації з охорони праці, то вона ведеться в належному порядку. Та спираючись на власний досвід, я б акцентувала увагу на живій роботі з людьми як на першооснові організації роботи з охорони праці. Зрозуміло, що дії всіх

500 працівників нашого СТОВ «Дніпро» я, як головний спеціаліст з охорони праці, не можу проконтролювати. Тому спираюся насамперед на керівників структурних підрозділів. Тут важливо добитися сумлінного виконання посадовими особами своїх обов'язків, що включають й організацію безпечного ведення робіт.

З одного боку, наші спеціалісти пройшли відповідне навчання і перевірку знань з питань охорони праці у спеціалізованих закладах, з другого — діє чіткий триступінчастий адміністративно-громадський контроль за станом охорони праці, в якому беруть активну, підкреслюю, активну участь уповноважені з питань охорони праці, обрані на зборах трудових колективів. Вони також пройшли відповідну підготовку. Головний зміст контролю — безпечний стан робочого місця та якість інструктажів з охорони праці. Бо це, власне, дві го-

ловні обставини, що прямо впливають на безпеку виробництва.

Зрозуміло, що моя робота вимагає постійного поновлення знань нормативних документів. Тут і мені, і всім керівникам підрозділів допомагає наявність кабінету охорони праці, який укомплектований нормативною літературою, наочними посібниками, компакт-дисками з відповідними відеосюжетами. У виробничих підрозділах є куточки охорони праці. Форми роботи з колективом різні: проводимо сезонне навчання механізаторів, наради, збори, підбиваємо підсумки роботи у бригадах чи на фермах, де робітники проходили підвищення кваліфікації, а також проводимо аналіз виробничих ситуацій. Таким чином робота з охорони праці органічно входить до кола питань, обов'язкових для розгляду і виконання.

Віддача від усього цього така: підприємство, у добрий час мовити, працює без нещасних випадків з тяжкими наслідками та профзахворювань.

Л. ГАРМАШ, головний спеціаліст з охорони праці СТОВ «Дніпро»

На знімку: виробнича нарада — чудова нагода для Л. Гармаш (на передньому плані ліворуч) закликати працівників до безпечного ведення робіт.

Фото **Л. БЕЗУТЛОГО**

СТОРИНКА ІНЖЕНЕРА З ОХОРОНИ ПРАЦІ

ГОЛОВНЕ — ЖИВА РОБОТА